

Către: Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

În atenția: consultare.poids@mfe.gov.ro

Referitor la: Punct de vedere referitor la Ghidul Solicitantului „Sprijin pregătitor pentru elaborarea Strategiilor de Dezvoltare Locală în orașe/municipii cu o populație de peste 20.000 locuitori“

Inițiator: Asociația Consultanților în Management din România (AMCOR)

Susținător: Asociația Orașelor din România (AOR)

Stimate domn/Stimată doamnă,

Având în vedere:

1. prevederile Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, Secțiunea a IV-a ”Rețeaua de localități”, Anexa nr II, punctul 1.0. - Principalii indicatori cantitativi și calitativi minimali de definire a localităților urbane, **orașele sunt așezările urbane cu peste 5.000 de locuitori.**
2. prevederile art. 6 din OUG 156/2020 privind unele măsuri pentru susținerea dezvoltării teritoriale a localităților urbane și rurale din România cu finanțare din fonduri externe nerambursabile cu completările și modificările ulterioare, prin care atât **municipiile reședință de județ cât și municipiile, altele decât reședința de județ, beneficiază de bugete prealocate în cadrul Programelor Regionale.**
3. Politica urbană a României – aprobată prin HG 1575/2022 privind aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare urbană integrată pentru orașe reziliente, verzi, incluzive și competitive 2022-2035 - Politica urbană a României, care **clasifică orașele în raport cu dinamica demografică, spațială și economică**

Doar o mică parte dintre centrele urbane cu mai puțin de 20.000 de locuitori fac în prezent parte dintr-o structură asociativă de tip GAL sprijinită cu fonduri LEADER:

- În regiunea București-Ilfov: niciun oraș
- În regiunea Centru: Miercurea Sibiului, Agnita, Săliște, Iernut, Sărmașu, Miercurea Nirajului, Sângeorgiu de Pădure, Borsec, Sovata, Băile Tușnad, Bălan, Covasna, Baraolt, Întorsura Buzăului, Ghimbay, Rupea, Ocna Sibiului, Zlatna, Teiuș, Baia de Arieș – toate cu mai puțin de 10.000 de locuitori
- În regiunea Nord-Vest: Nucet, Cehu Silvaniei, Jibou, Șomcuta Mare, Negrești-Oaș, Tășnad, Ardud, Livada, Tăuții-Măgherăuș, Baia Sprie, Cavnic, Dragomirești, Săliștea de Sus, Huedin, Sângeorz-Băi, Beclean, Vașcău, Valea lui Mihai, Săcueni – dintre care doar 4 au peste 10.000 de locuitori, iar restul mai puțin
- În regiunea Vest: Buziaș, Ciacova, Recaș, Sănnicolau Mare, Făget, Deta, Gătaia, Geoagiu, Oțelu Roșu, Băile Herculane, Ineu, Pâncota, Chișineu-Criș, Sântana, Pecica – dintre care doar 3 cu peste 10.000 de locuitori, iar restul sub acest prag
- În regiunea Sud-Vest: Bălcești, Berbești, Brezoi, Horezu, Drăgănești-Olt, Potcoava, Scornicești, Corabia, Piatra-Olt, Baia de Aramă, Vânju Mare, Târgu Cărbunești, Rovinari, Turceni, Bechet, Dăbuleni, Segarcea, Calafat – din care doar 4 cu peste 10.000 de locuitori, iar restul cu mai puțin
- În regiunea Sud-Muntenia: Costești, Urlați, Slănic, Plopeni, Băicoi, Videle, Găești, Titu, Comarnic, Lehliu-Gară, Ștefănești, Topoloveni – din care doar 5 cu peste 10.000 de locuitori

- În regiunea Sud-Est: Odobești, Panciu, Babadag, Isaccea, Sulina, Târgu Bujor, Berești, Negru Vodă, Pogoanele, Făurei, Adjud – dintre care doar unul cu peste 10.000 de locuitori
- În regiunea Nord-Est: Murgeni, Solca, Vicovu de Sus, Broșteni, Gura Humorului, Cajvana, Milișăuți, Târgu Neamț, Roznov, Bicaz, Ștefănești, Negrești, Târgu Frumos, Săveni, Flămânzi, Darabani, Siret, Liteni, Târgu Ocna, Dărmănești, Buhuși – dintre care 8 peste 10.000 de locuitori

Așadar, dintre cele aproape 120 de orașe care intră în componența acestor GAL-uri, doar 25 aveau peste 10.000 de locuitori la Recensământul din 2021, în timp ce restul erau centre urbane foarte mici. În plus, în cele mai multe cazuri din țară, prezența orașelor în aceste structuri asociative nu a adus beneficii palpabile pentru locuitorii lor, alocările, și așa foarte restrânse, fiind dirijate către beneficiarii publici din localitățile rurale.

Rezultatele provizorii ale Recensământului Populației și Locuințelor – runda 2021, indică faptul că numărul centrelor urbane cu peste 20.000 de locuitori a scăzut dramatic.

- Municipii: Baia Mare, Sighetu Marmăției, Satu Mare, Zalău, Oradea, Cluj-Napoca, Turda, Dej, Turda, Câmpia Turzii, Bistrița, Alba Iulia, Aiud, Sebeș, Târgu Mureș, Reghin, Sighișoara, Târnăveni, Sibiu, Mediaș, Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Brașov, Făgăraș, Săcele, Codlea, Arad, Timișoara, Lugoj, Reșița, Caransebeș, Deva, Hunedoara, Petroșani, Drobeta Turnu Severin, Târgu Jiu, Râmnicu Vâlcea, Slatina, Caracal, Pitești, Curtea de Argeș, Câmpulung Moldovenesc, Alexandria, Roșiori de Vede, Giurgiu, Târgoviște, Ploiești, Câmpina, Slobozia, Fetești, Călărași, Oltenița, București, Brăila, Tecuci, Tulcea, Constanța, Medgidia, Mangalia, Buzău, Râmnicu Sărat, Focșani, Bacău, Onești, Vaslui, Bârlad, Huși, Piatra Neamț, Roman, Iași, Pașcani, Botoșani, Dorohoi, Suceava, Fălticeni, Rădăuți
- Orașe: Borșa, Cisnădie, Zărnești, Mioveni, Bragadiru, Popești-Leordeni, Otopeni, Pantelimon, Voluntari, Buftea, Năvodari

Așadar, vorbim despre 77 de municipii (dintre care 40 de reședințe de județ și Municipiul București, respectiv 36 de alte municipii), respectiv de 11 orașe. În total, doar 88 de centre urbane din totalul de 219 existente în țară, adică 40,2%, depășesc acest prag, dintre care aproape jumătate sunt reședințe de județ. Acestea dispun deja, în temeiul OUG 156/2020 de fonduri prealocate din Programele Regionale, care pot fi dirijate și către zonele urbane marginalizate, cel puțin pentru lucrări de infrastructură.

În altă ordine de idei, pragul minimal de 20.000 de locuitori exclude exact centrele urbane cu cele mai mari ponderi ale populației care trăiește în zone urbane marginalizate, după cum o arată chiar datele din Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România. Astfel dintre cele 88 de centre urbane menționate mai sus ca având peste 20.000 de locuitori la ultimul recensământ, doar cinci (Medgidia, Săcele, Târnăveni, Buftea și Zărnești) aveau peste 10% din populație care rezida în astfel de zone, în timp ce procente între 5 și 10% se înregistrau doar în 15 (Dorohoi, Pașcani, Râmnicu Sărat, Mangalia, Tulcea, Oltenița, Fetești, Hunedoara, Petroșani, Turda, Sebeș, Făgăraș, Sfântu Gheorghe, Reghin, Sighișoara). Așadar, în peste 75% dintre aceste orașe, mai puțin de 5% din populație trăia în zone urbane marginalizate.

În schimb, în cazul orașelor cu o populație între 10 și 20.000 de locuitori am identificat următoarele cu o rată a marginalizării de peste 10% (Buhuși, Șimleul Silvaniei, Săcueni, Vulcan, Lupeni, Pecica, Rovinari, Mizil, Țândărei, Adjud, Ovidiu, Cernavodă, Dolhasca, Darabani, Sângeorz-Băi, Chitila, Măgurele) sau chiar de peste 20% (Vicovu de Sus, Hârlău, Mărășești). Așadar, un număr de cel puțin 20 de orașe cu o populație între 10.000 și 20.000 de locuitori se confruntă cu fenomene de marginalizare mai ample decât cele existente în orașele de peste 20.000 de locuitori.

Nu în ultimul rând, fenomenul marginalizării nu ține cont de limitele teritorial-administrative ale municipiilor și orașelor, așa cum acestea au fost definite în anul 1968. În jurul acestora s-a manifestat un puternic fenomen de suburbanizare, care a constat în mutarea unui număr mare de cetățeni din orașele

mai mari către localitățile din jur, fie ele orașe de mici dimensiuni sau comune. Acest fenomen a fost reflectat cât se poate de evident de rezultatele Recensământului din anul 2021 (a se vedea, spre exemplu, dinamica explozivă a populației din județul Ilfov). Cele mai multe persoane care s-au mutat sunt, în general, cele cu venituri mai mici, care nu și-au permis o locuință în centrele urbane mai importante, existând astfel riscul apariției în unele dintre aceste „cartiere-dormitor” a fenomenului de marginalizare. Exemple concrete în acest sens sunt orașe precum: Coșșa Mică (Mediaș), Ungheni (Târgu Mureș), Pecica (Arad), Băbeni (Râmnicu Vâlcea), Ovidiu (Constanța) – toate cu o rată a marginalizării de peste 10%. Legea nr. 246/2022 stabilește teritoriul zonelor metropolitane la nivelul primelor două coroane din jurul municipiilor, în care există și astfel de orașe-satelit.

Sintetizând elementele de mai sus, analiza situației existente reflectă următoarele:

1. În contextul declinului demografic accentuat din ultimul deceniu, pragul de 20.000 de locuitori este îndeplinit în prezent de tot mai puține centre urbane, în general reședințe de județ și municipii cu un nivel de dezvoltare peste medie, cu un mediu economic mai dinamic și, implicit, cu mai puține probleme legate de marginalizare
2. Cele mai accentuate fenomene de marginalizare au loc la nivelul orașelor mai mici, în general cu o populație între 10.000 și 20.000 de locuitori, multe dintre acestea fiind centre monoindustriale cu un declin socio-economic și demografic accentuat
3. Deși orașele cu mai puțin de 20.000 de locuitori pot intra în alcătuirea GAL-urilor finanțate prin LEADER, aceste structuri asociative cuprind în prezent mai degrabă centrele urbane mici și foarte mici (sub 10.000 de locuitori), alocările financiare pentru realizarea de investiții la nivelul acestora fiind simbolice, în condițiile în care sprijinul este dirijat către comunitățile rurale
4. Abordarea fenomenului de marginalizare este limitată la granițele administrative ale municipiilor și orașele, ignorând realitatea evidentă a puternicei suburbanizării din jurul lor, care antrenează mai ales persoane cu posibilități financiare sub medie și care cresc riscul de apariție a unor ”pungi de sărăcie” în orașele și comunele-satelit, transformate în ”cartiere dormitor”

Prin prisma celor prezentate mai sus, vă solicităm :

1. Includerea în categoria beneficiarilor eligibili a centrelor urbane care intră în componența zonele metropolitane ale municipiilor cu peste 20.000 de locuitori, delimitată în conformitate cu Legea nr. 246/2022, indiferent de populația lor, cu condiția elaborării unei strategii comune de dezvoltare locală. Includerea în strategie a acestor orașe-satelit poate rămâne la latitudinea municipiilor, fără a avea caracter obligatoriu.

Avantajele acestei abordări:

- favorizarea unei abordări teritoriale integrate, dincolo de limitele administrative actuale ale municipiilor și orașelor, a fenomenului de marginalizare
 - consolidarea zonelor metropolitane din România, în conformitate cu prevederile Legii nr. 246/2022 care menționează explicit canalizarea sprijinului financiar pentru susținerea cooperării metropolitane
2. Includerea în categoria beneficiarilor eligibili a parteneriatelor între două sau mai multe centre urbane învecinate cu mai puțin de 20.000 de locuitori, care ating în mod cumulativ acest prag, cu condiția elaborării unei strategii comune de dezvoltare locală.

Avantajele acestei abordări:

- favorizarea unei abordări teritoriale integrate a fenomenului de marginalizare la nivelul structurilor teritoriale de tip conurbație (de ex. Valea Prahovei, Valea Jiului).

Cu deosebită considerație,

Petre Luigi Luican
Președinte AMCOR

Document verificat în cadrul Comisiei Profesionale de Fonduri Europene (CPFE)

Lucian Naum
Coordonator CPFE AMCOR

A blue ink handwritten signature.